

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Драпушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябринна Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму *«Протидія терористичним актам у міському середовищі»* присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

ГАВРОНСЬКА ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА,
*кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства та галузевих
юридичних дисциплін Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТЕРОРЕСТИЧНИХ АКТІВ ТА НАСЛІДКИ ЇХ СКОЄННЯ

Слово «терор» з латинського – страх, жах. Політика залякування, пригноблення політичних противників, тероризувати, переслідувати, погрожувати розпорою, залякувати і тримати в стані страху.

Останнім часом тероризм на планеті Земля набрав широкого розмаху не тільки одиночних терористів, на цей шлях стали цілі держави і навіть об'єднання кількох держав. А тому боротьба з тероризмом змушує цілий конгломерат держав об'єднуватись і давати відсіч тим хто породжує тероризм і порушує права і свободи громадян, захоплює території держав та вчиняє терористичні акти на цих територіях. На цих територіях загарбник влаштовує геноцид і масові репресії населення.

Країни всіх континентів ведуть боротьбу з тероризмом. Приймають цілий ряд правових документів, які безпосередньо направлені на боротьбу з цим ганебним явищем. Верховна Рада України у березні 2003 року прийняла Закон «Про боротьбу з тероризмом». Цей закон направлений на захист громадян, держави і в цілому суспільства від тероризму, виявлення та усунення причин і умов, що його породжують, визначає правові та організаційні основи цього явища, регулює повноваження і обов'язки органів виконавчої влади, громадян, організацій та порядок координації їх діяльності [1].

Суб'єктами боротьби з тероризмом стаття 4 Закону «Про боротьбу з тероризмом» є Служба Безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція, Міністерство оборони України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері цивільного захисту, Державне бюро розслідувань, Національна гвардія, Служба зовнішньої розвідки та інші державні органи.

Сьогодні робить необхідність наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення, особливо кримінальних заходів скерованих на протидію тероризму, як в Україні так і в національних законодавствах в країнах Європейського Союзу. Були прийняті: Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, 1977 рік, Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму, 2005 рік. У Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму чітко прописано, що пам'ятаючи потребу посилити боротьбу з тероризмом та знову підтверджуючи, що, уживаючи всіх заходів для недопущення терористичних злочинів і для боротьби з ними, необхідно поважати принцип верховенства права, демократичні цінності, права людини й основні свободи людини, а також інші положення міжнародного права, зокрема у відповідних випадках міжнародного

гуманітарного права [2]. У Міжнародній конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (1999 рік) враховуючи, що фінансування тероризму є предметом серйозної стурбованості всього міжнародного співтовариства, будучи переконані в нагальній необхідності зміцнювати міжнародне співробітництво між державами у справі розробки та вжиття ефективних заходів по недопущенню фінансування тероризму, а також боротьбі з ним шляхом переслідування та покарання осіб, що його вчиняють [3].

Як показує життєва практика, останні роки терористичні акти скоюють не тільки окремі особи, чи групи громадян, але і окремі держави, навіть ті, які мають в своєму арсеналі атомну зброю або розробляють її не дивлячись не те, що світове товариство вводить санкції проти них, вони практично не звертають на це уваги, а продовжують погрожувати.

Особливу увагу, на сьогоднішній день, хочеться привернути на ті факти, що скоїла держава-терорист росія на тих територіях, які були окуповані і зараз знаходяться під тимчасовим контролем загарбників. Вже відомо, що Україна займає перше місце у світі замінованою територією. Знадобиться багато років, щоб привести все до ладу.

Один з останніх терактів, руйнування Каховської ГЕС – це жахлива техногенна, екологічна та гуманітарна катастрофа. Евакуація людей, втрата житла, загибель звірів, птахів. Підрив Каховської ГЕС спричинило потраплянню 150 тон мастила у річку Дніпро; порушена флора і фауна; зменшення рівня води у водосховищі може призвести до загибелі великої кількості риби; заболочення осушливих земель і навіть до зміни кліматичного режиму регіону. Неминуче буде зміна ґрунтів на підтопленій території. Невідомо які наслідки спричинить цей теракт по відношенню до Запорізької АЕС. Росія підірвала бомбу масового екологічного ураження. Це найбільша рукотворна екологічна катастрофа в Європі на десятки років, росія – найбільш небезпечний терорист у світі. Особливо цінні екосистеми, що знаходяться у зоні ураження водою, будуть знищені. Світ повинен відреагувати на такий руйнівний теракт, ця країна воює проти життя, проти природи, проти цивілізації. Країна-терорист має понести повну відповідальність за всі злочини, які скоїла на нашій землі.

Стаття 258 Кримінального кодексу України наголошує, що терористичний акт, тобто застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, що створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заповідання значної майнової шкоди, чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень, чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, міжнародними організаціями, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою [4].

Воєнні дії і терористичні акти загрожують правам людини у максимальній мірі. Складно уявити, що права людини можуть дотримуватись тоді, коли саме життя людини явно знаходиться під прицілом. Руйнуються системи охорони здоров'я, страждає освіта, право на житло, працю, забезпечення харчами та

водою, правова система, свобода преси і висловлювань та відповідальність ворожої держави за образу – всі ці права зазнають обмежень, якщо не зникають зовсім. Проте захист прав буває недостатнім і в мирний час. І певно, права дитини, жінок, національних меншин та біженців під час війни захищаються ще менше.

Війна і тероризм насправді являють собою повний занепад людяності; вони підривають і обмежують цінності, що лежать в основі прав людини, а разом з ними і правову систему, що має їх захищати. Проте, і під час цього занепаду права людини продовжують діяти, хай навіть у слабшому прояві. І хоча вони не дозволяють побороти все зло, вони забезпечують мінімальний захист і дають надію на справедливість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» 2003 р. редакція від 28.04.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
2. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_712#Text
3. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансування тероризму 1999 рік https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_518#Text
4. Кримінальний кодекс України редакція від 28.04.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>